

z p r a v o d a j

XIX. ročník

9

2008

- 2 Editorial
Francouzské předsednictví a francouzština, „e-skills“, informace o novém webu...
- 3 Jaké jazyky pro jakou Evropu?
Evropský den jazyků a États généraux du multilinguisme.
- 3 e-skills Industry Leadership Board
Rada založená v roce 2007 má podněcovat evropské občany k získávání e-kompetencí a digitální gramotnosti.
- 4 Vzdělání a život člověka
Shrnutí výsledků první fáze projektu CERI (OECD) s názvem Sociální výsledky vzdělávání.
- 7 Lepší podmínky ve zdravotnických profesích
Evropský projekt NEXT – studie důvodů (předčasných) odchodů ošetřovatelů z profese.
- 8 Kvalifikace starších dlouhodobě nezaměstnaných v Německu
Koncept AktivFirma realizovaný v rámci iniciativy Perspektiva 50plus.
- 10 Co to je, když se řekne perex
Zkratka latinského výrazu per extensum.
- 11 Prostupnost mezi odborným a vysokoškolským vzděláváním v Německu
Negativní postoj Spolkového sdružení německých zaměstnavatelských svazů (BDA) k zavedení titulu Bachelor professional.
- 13 Jaké písmeno psát při citování Zákonů?
Malé.
- 14 Co nového v časopisech
Journal of vocational education and training, 2008, No. 1.
- 15 Nové knihy v knihovně
- 16 Znovuobjevené knihy
- 16 Zajímavé internetové adresy
Science in school, mezinárodní slovník terminologie hotelnictví a cestovního ruchu, Amerikou na třech kolech.

Editorial

Je potěšitelné, že v době francouzského předsednictví EU začala Česká televize opět vysílat kurz francouzštiny *Piquenique*, o němž jsme psali ve Zpravodaji 10/2005. Dokonce v rozumnou dobu, ve středu od 19:10, ne v neděli v pět hodin ráno jako před třemi lety. Prvních 12 lekcí kurzu se odehrává v Provinci, většinou v malém městečku Puyricard. Fotografie vlevo je však z Aix-en-Provence, z náměstí Tří jilmů.

Francouzi jsou na svůj jazyk hrdí a nelibě nesou, že *linguou franca* se stala angličtina. Možná proto si vymysleli rafinované pojmenování pro Všeobecné shromáždění vícejazyčnosti, které se 26. září letošního roku sejde poprvé v pařížské Sorbonně (viz protější stránka). Termín *États généraux* je ve francouzsko-českých slovnících označován za historický a překládán jako zemský sněm či generální stavy. V anglické verzi stránek francouzského předsednictví zůstalo toto sousloví nepřeloženo! My jsme se pro neoficiální český překlad inspirovali španělskou verzí – *asamblea general*.

V minulém čísle Zpravodaje jsme se na tomto místě zabývali otázkou, co si počít s anglickým termínem *e-skills*, který je oficiálně do češtiny překládán jako elektronické dovednosti. Nyní se v souvislosti s článkem na protější straně přikláníme spíše k tomu symbolické „e“ nepřekládat tak, jako je to již obvyklé v jiných slovních spojeních, např. *e-learning* nebo *e-mail*. „E“ je v těchto spojeních mnohovýznamové a překládat ho jedním slovem „elektronický“ je velmi zúžující. Druhou část termínu, „skills“ by bylo lepší překládat jako „kompetence“. Termín „dovednosti“ se v pedagogice používá ve dvojici „znalosti a dovednosti“ a k využívání počítače a s ním spojených možností člověk potřebuje celou tuto dvojici, která je v termínu „kompetence“ obsažena. Anglické slovo „skills“ je také mnohovýznamové, jak jsme psali ve Zpravodaji 1/2007. Další problematické slovo ze stejného článku je „inclusive“ ve spojení *inclusive Europe*, které zřejmě neznamená, že Evropa má být všeobsažná, úplná nebo všezahrnující. Pravděpodobně to má znamenat, že v Evropě najde každý své místo, že se začlení do společnosti. Některé věci je třeba domýšlet podle kontextu, zapojit přitom fantazii a stejně si člověk nemůže být většinou zcela jist.

Pracovníci Střediska pro pedagogický výzkum a inovace, známého pod akronymem CERI, se zabývají tím, jak dosažené vzdělání ovlivňuje život člověka v jiných oblastech než je výdělečná činnost. Prozatím se zaměřili na vliv vzdělání na zdraví člověka a na jeho občanský a společenský život. Bližší podrobnosti o zprávě, v níž publikovali výsledky svého zkoumání, najdete v článku na čtvrté straně.

Až dostanete tento Zpravodaj, budou pravděpodobně již fungovat nové webové stránky NÚOV. Základní adresa bude stejná (je uvedena v tiráži Zpravodaje). V oddílu Periodika však již nebude tabulka jednotlivých ročníků Zpravodaje. Čísla a přílohy Zpravodaje (od roku 1998 do současnosti) budou uloženy samostatně pod zkráceným názvem Zpravodaj 9/2008, Zpravodaj – příloha II/2008. Každá položka bude mít perex (viz článek na s. 10), který bude u Zpravodaje vytvořen z názvů jednotlivých článků čísla, odkaz na celý dokument ve formátu pdf a jeden celý článek z příslušného čísla, většinou editorial. Na stránkách bude vyhledávač, s jehož pomocí budete moci např. vyhledávat i podle názvů jednotlivých článků. I nadále budete mít možnost vyhledávat v tematickém rejstříku.

AK

Jaké jazyky pro jakou Evropu?

Evropský den jazyků se slaví 26. září již od roku 2001. Letos se u této příležitosti sejde téměř tisíc klíčových evropských osobností z EU a zemí EHP na Všeobecném shromáždění vícejazyčnosti (viz logo) ve velkém amfiteátru pařížské Sorbonny. Leonard Orban, evropský komisař pro vícejazyčnost, na konferenci představí opatření, která chce Evropská komise v této oblasti zavést.

Všeobecné shromáždění vícejazyčnosti bude fórum pro diskuse o politice jednotlivých zemí EU zaměřené na posílení jazykových kompetencí jejich občanů jak ve škole, tak v celoživotním vzdělávání se záměrem hodnotit příspěvek vícejazyčnosti k rozvoji, pokroku a soudržnosti evropské společnosti. Úhelným kamenem evropské politiky vícejazyčnosti sice zůstává cíl stanovený v roce 2002, který vyžaduje, aby se děti učily dvěma cizím jazykům co možná nejdříve, tato politika však bude více brát v úvahu příspěvi vícejazyčnosti ke všem aspektům osobního a společenského života.

Všeobecné shromáždění vícejazyčnosti bude uspořádáno do tří kulatých stolů, které budou zdůrazňovat:

- tvořivost a inovace v jazykovém vyučování vzhledem k cílům, které EU stanovila v roce 2002;
- přispívání vícejazyčnosti k rozšiřování uměleckých děl, kulturního bohatství a interkulturního dialogu všeobecně;
- přínos vícejazyčnosti pro sociální soudržnost a zvýšení konkurenceschopnosti podniků.

U každého z kulatých stolů se sejde sedm nebo osm odborníků z různých zemí a po něm bude následovat diskuse s veřejností. Budou také zkoumány jazykové techniky a politická opatření k obohacení jazyka (ter-

minologie, neologie¹ apod.) tak, aby se ukázala transversální povaha těchto jevů.

Kromě toho, že Paříž bude hostit Všeobecné shromáždění vícejazyčnosti, bude 26. září také žít rytmem evropských jazyků. Svátek jazyků se bude oslavovat na ulicích, na památečných místech a v kulturních střediscích a bude ukazovat bohatství a životnost jazykového dědictví. Objevujte, poslouchajte, čtěte, učte se jazyky! Množství různých prostředků bude připraveno k tomu, aby zapojilo veřejnost do těchto oslav.

AK

¹ Neologie je nauka o neologismech. Neologismus je nově utvořený nebo převzatý jazykový znak (slovo, slovní spojení, frazém, jazykový význam) vznikající z potřeby pojmenovat něco nového (např. folkař, grant) nebo z důvodů strukturálních (např. parník místo parolod), novotvar: sémantický (např. lustrace); básnický (např. hled). Zdroj: Akademický slovník cizích slov. Academia 1995.

Pramen: <http://www.eu2008.fr> Date de la mise à jour : 18.08.2008.

e-Skills Industry Leadership Board

Rada řízení průmyslu s názvem e-Skills byla založena 7. června 2007 s úkolem „Podněcovat evropské pracovní síly a občany k získávání e-kompetencí a digitální gramotnosti 21. století v zájmu konkurenceschopné, inovativní a inkluzivní (vše a všechny zahrnující) Evropy“.

Rada sídlí v Bruselu a jejím hlavním posláním je usměrňovat přispívání sektoru informačních a komunikačních technologií (IKT) k vytvoření a uplatnění dlouhodobého programu e-kompetencí a digitální gramotnosti v Evropě.

Rada e-Skills ILB bude působit v partnerství s veřejnými orgány v celé Evropě, s ostatními průmyslovými

sektory, s malými a středními podniky (MSP) a se všemi zainteresovanými subjekty na základě doporučení Evropské komise a dalších iniciativ v oblasti e-kompetencí.

Mezi členy rady patří: British Computer Society¹, CEPIS (Council of European Professional Informatics Societies – Rada evropských profesionálních společností

pro informatiku)², Cisco Systems³, CompTIA (Computing Technology Industry Association – *Sdružení průmyslu počítačové technologie*)⁴, Nadace ECDL (European Computer Driving Licence – *Evropský řídičský průkaz na počítače*)⁵, ECONET⁶, EITO (European Information Technology Observatory – *Evropská observatoř informační technologie*)⁷, European Software Association⁸, EXIN (Examination Institute for Information Science – *Zkušební ústav pro informační vědu*)⁹, Global Knowledge Network¹⁰, HP (Hewlett-Packard), INLEA Foundation (International Learning Foundation – *Nadace mezinárodního vzdělávání*)¹¹, Intel, Microsoft, Oracle, Prometric a Siemens Enterprise Communications.

Rada e-Skills je střešová organizace s několika samostatnými iniciativami. Spolu s Cedefopem a Evropskou komisí se podílí se na pořádání konference s názvem „Realizace dlouhodobé strategie e-kompetencí v Evropě“. Konference se bude konat 9. a 10. října

2008 v prostorách Cedefopu v řecké Soluni. Shromáždí se na ní vládní odborníci, specialisté průmyslu IKT, sociální partneři a vědecktí pracovníci.

AK

---

¹ <http://www.bcs.org/>

² <http://www.cepis.org/>

³ <http://www.cisco.com/>

⁴ <http://www.comptia.org/>

⁵ <http://www.ecdl.org/countries/index.jsp>

⁶ <http://www.econetwireless.com/>

⁷ <http://www.eito.com/>

⁸ <http://www.europeansoftware.org/>

⁹ <http://www.exin-exams.com/>

¹⁰ <http://www.globalknowledge.com/>

¹¹ <http://www.inlea.org/>

Prameny:

<http://www.e-skills-illb.org>

<http://eskills.cedefop.europa.eu/conference2008/>

Vzdělání a život člověka

Má dosažené vzdělání vliv na život člověka i v jiných oblastech než ve světě práce a dalšího vzdělávání? Tuto otázku zkoumali pracovníci Střediska pro pedagogický výzkum a inovace (Centre for Educational Research and Innovation – CERi), které je součástí OECD. Zahájili projekt s názvem Sociální výsledky vzdělávání. Na první fázi projektu se aktivně podílelo 13 zemí OECD (Belgie – Vlámské společenství, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Lucembursko, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Rakousko, Spojené království – Anglie a Skotsko, Švédsko, Švýcarsko a USA. Zjištění první fáze projektu shrnuje kniha, z níž jsme čerpali informace pro tento článek.

Vzdělání ovlivňuje lidské životy způsobem, který daleko překračuje to, co lze měřit výdělkem na trhu práce a ekonomickým růstem. Tyto sociální výsledky vzdělávání (*social outcomes of learning – SOL*), např. vliv na zdraví člověka, nejsou v současnosti dobře pochopeny ani systematicky měřeny.

Současné porozumění těmto souvislostem spočívá na relativně slabém znalostním základě. Mají-li investice do vzdělávání odrážet předpokládanou důležitost těchto souvislostí, musíme nejprve vytvořit promyšlené modely pro jejich pochopení. Modely by měly vládám a veřejnosti pomáhat při zodpovídání těchto otázek:

- *Odpovědnost za výsledky:* Co se lidé skutečně naučili v důsledku investic společnosti do vzdělávání a profesní přípravy? A co následuje pak, nejen pokud jde o výdělek jednotlivců a hospodářský růst, nýbrž také o širší kontext individuální a sociální prosperity?

- *Soutěž o veřejné výdaje:* Jakými důkazy podpořit financování vzdělávání tváří v tvář konkurenčním požadavkům na veřejnou pokladnu? Např. stárnutí spo-

lečnosti by mohlo zkrátit financování vzdělávání ve prospěch péče o staré lidi i přesto, že vzdělání může pomoci lidem zůstat zdraví do vysokého věku.

- *Uznávání hodnot:* Co má úloha vzdělávání při vštěpování hodnot do činění s prosperitou a sociální soudržností i se zaměstnaností? Jak dalece je cíl aktivního občanství uznáván a realizován ve vzdělávací praxi?

- *Meziodvětvové souvislosti:* Jak lze podporovat integrované myšlení a spolupráci přes odvětvové hranice tak, aby se dosáhlo maximálního prospěchu? Např. vzdělávání podporuje zdraví, platí to však i naopak. Jak by zdokonalený dialog mezi oběma sektory mohl vést k posílení prospěšnosti těchto interakcí?

V první fázi se projekt zaměřil na dvě rozsáhlé domény: zdraví a občanská a společenská angažovanost.

Vytváření rámce

Vzdělávání či učení neprobíhá jen ve škole. Odehrává se v různém kontextu, např. v práci, doma, ve společenském životě, a to po celý život (viz publikace *Vzdě-*

lávání na dožití uvedené v minulém čísle Zpravodaje). Jednotlivé druhy vzdělávání se různým způsobem vzájemně ovlivňují. Jejich dopad, pokud jde o výsledky vzdělávání, je také komplexní, ať ve sféře hospodářské a sociální, individuální nebo kolektivní, monetární či nemonetární. Celkový obraz dále zamlžují podstatné mezery ve znalostech některých skutečností, např.:

- *kumulativních a interaktivních* vlivů vzdělávání v celé šíři a délce života;
- potenciálních vlivů *informálního učení, pozdějších zásahů* v dospělosti nebo dokonce různých druhů formálního vzdělávání.
- vlivů *různých kurikul* (všeobecných, akademických, profesních) a vlivů vzdělávání v různém věku a stadiu.

K pochopení těchto vztahů je užitečné vytvořit rámec pro budování modelů a pro analýzy, který bude použitelný v různém kontextu. Kromě zdůrazňování významu pohledu na problémy z více úrovní, jsou v rámci důležité tři klíčové prvky:

1. **Soubor modelů ARC** (*absolute, relative, cumulative*): tříložkový mechanismus zahrnující absolutní, relativní a kumulativní a účinky vzdělávání.

Absolutní model uvádí, že vzdělávání má přímý účinek na jednotlivce. Tento model znamená, že čím více vzdělávání, tím lépe a že celková expanze vzdělávání může vést k celkovému zvýšení určitého výsledku, kvůli kterému je použita. Čistý účinek expanze je pozitivní suma – jinými slovy: alespoň některé skupiny získají, zatímco žádné si nepohorší. Vzdělání však může mít také skutečné negativní účinky na individuální úrovni, např. narušení sebevědomí.

Relativní model stanovuje, že vzdělávání účinkuje na jednotlivce tím, že mění jeho postavení v hierarchii sociálních vztahů. Mluví se něm též jako o třídícím nebo pozičním modelu. Vzdělávání vytváří prospěch pro některé lidi, tím však zároveň staví jiné do horší pozice. Tento model napovídá, že expanze vzdělávání nevede nezbytně k celkovému zvýšení čistého prospěchu, nýbrž že je to *nulová suma* – jsou zde jak ti, kdo trafil, tak ti, kdo získali.

Hlavní premisou *kumulativního modelu* je, že záleží na skupině, s níž se jednotlivec srovnává (*peer group*). To, jak si jednotlivec vede, závisí na průměrné úrovni vzdělání jeho vrstevníků nebo okolní skupině (včetně manželů/partnerů). Některé výsledky spojené se vzděláváním se pravděpodobně materializují jen ve skupinách s podobnou úrovní dosaženého vzdělání a míra výskytu těchto výsledků se zvyšuje s průměrnou úrovní. Tento model je nejobtížnější pro empirickou aplikaci, je však potenciálně významný jako základ pro argumenty potvrzující vzdělání jako společenské dobro.

2. Metoda **Člověk v kontextu** (*Self-in-Context*): na vzdělání může záležet pro sociální výsledky dosažené působením na člověka, zejména na jeho schopnosti, a jeho prostřednictvím – jeho schopností rozhodovat se v životě mezi různými možnostmi a dovést svou volbu do konce. Tato metoda umožňuje hlubší popis toho, jak vzdělání může ovlivňovat lidi v každodenních sociálních interakcích v rodině, v zaměstnání, v obci nebo v širším společenském kontextu. Vzdělání také ovlivňuje výběr kontextu, v němž se lidé hodljí vyskytovat, nebo jejich možnost vybírat si mezi jednotlivými kontexty.

3. Třetím prvkem rámce je **kvalitativní dimenze prožitku učení**. Přehnané spoléhání na měření účasti na vzdělávání podle objemu nebo kvalifikací opomíjí fakt, že účinky vzdělávání závisejí na povaze a kvalitě vzdělávacích opatření stejnou měrou jako na počtu hodin nebo let strávených ve škole. Mají-li se překonat tato omezení, je třeba vzít v úvahu kontext vzdělávání (stupeň a druh vzdělávání); obsah vzdělávání (kurikulum a pedagogiku) a étos vzdělávacího prostředí. Tato diskuze je zaměřena na povinné školní vzdělávání. K tomu, aby se tyto úvahy rozšířily na další druhy a stupně vzdělávání, bude nutné pokračovat v práci.

Zkoumání sociálních výsledků vzdělávání

Zpráva používá tyto konstrukty ke zkoumání dvou aspektů sociálních výsledků vzdělávání – *zdraví a občanské a společenské angažovanosti*. V občanské a společenské angažovanosti je přezkoumávána původní analýza dat, jež aplikuje soubor modelů ARC na data Evropského sociálního šetření a Evropského šetření hodnot. V oblasti zdraví je použit model člověk v kontextu jako rámec pro strukturování rozpracovaného posouzení náznaků přibližného účinku vzdělávání na zdraví. Zde je prostor pro hlubší aplikaci tohoto rámce jak pro oblast zdraví, tak pro oblast občanské a společenské angažovanosti, a rovněž pro řadu dalších domén, např. kriminalitu, antisociální chování a chudobu.

Zdraví

Prospěšnost vzdělávání pro zdraví je potenciálně extrémně velká. Vzhledem k tomu, že náklady na poskytování zdravotnické péče podstatně vzrůstají z demografických a technologických důvodů, tzn. stárnutí většiny obyvatelstva zemí OECD a vývoje nových forem léčby. Je zde jasný aspekt udržování nákladů v patřičných mezích. Vlády musí lépe porozumět tomu, jaké potenciální úspory plynou z politiky intervencí, které se týkají investic do vzdělávání nejen pro školní děti, ale i pro dospělé.

Dále je zde pozitivnější aspekt zvýšení prosperity a kvality života. Stejně jako prevence nemoci nebo její efektivnějšího léčení může i vzdělávání pomoci lidem

žít delší a zdravější život. Tento aspekt je obtížné kvantifikovat, je však ještě důležitější.

Navzdory rostoucím důkazům o běžném spojení mezi vzděláním a zdravím není vůbec jasné, jak velký či konzistentní tento účinek je, nebo jak ho lze využít. Zpráva podává přehled několika alternativních možností. V souhrnu může vzdělání opravdu pomoci lidem vést zdravější život tím, že se rozhodnou pro zdravější životní styl, a může zmírnit nemocnost tím, že umožní lidem lépe zvládat nemoc a zabránit jejím dalšímu zhoršení. Existují tři hlavní soubory účinků:

- nepřímé účinky vzdělání na zdraví, např. prostřednictvím příjmu;
- přímé účinky, např. v kompetencích a schopnostech člověka, změny v postojích k riziku a změny v efektivnosti a sebeúctě;
- mezigenerační vlivy vzdělaných rodičů na zdraví jejich dětí.

Více let školního vzdělávání je podstatně spojeno s lepším zdravím, prosperitou a zdravým chováním. V mnoha případech jsou pro to solidní důkazy, které naznačují příčinnou souvislost.

Občanská a společenská angažovanost

Vzdělání je obvykle pozitivně spojováno s angažovaností, avšak zatímco úroveň vzdělání vzrůstá, mnohé země znepokojuje klesající voličská účast a stav občanské společnosti všeobecně. Političtí činitelé mají přímý vliv na navrhování a řízení vzdělávacího systému, takže je logické, že pohlížíjí na školy jako na prostředek zvýšení angažovanosti mladých lidí.

Vzdělávací praxe může posilovat angažovanost různým způsobem:

- Utváření toho, co lidé znají – obsah vzdělávání poskytuje znalosti a zkušenosti, které usnadňují angažovanost.
- Rozvíjením kompetencí, které pomáhají lidem používat, rozšiřovat a vytvářet své znalosti v oblasti občanské a společenské angažovanosti.
- Kultivováním hodnot, postojů, názorů a motivace, které podporují angažovanost.
- Zvyšováním sociálního statusu – to platí na formy angažovanosti, které vyplývají z relativní pozice člověka v sociální hierarchii.

Bylo by však chybné předpokládat, že více let strávených vzděláváním automaticky znamená vyšší angažovanost. Tato spojení jsou mnohem složitější, jak je vidět při aplikaci souboru modelů ARC. Např. konkurenčnější formy politické angažovanosti, třeba příslušnost k politické straně, odpovídají nejlépe relativnímu modelu, zatímco méně konkurenční formy, třeba účast na demonstracích, odpovídají nejlépe absolutnímu modelu.

Jiným důležitým zjištěním je, že pouhé nabízení dalšího školního vzdělávání nebo občanských studií má jen omezenou nebo částečnou odezvu. Mnohem slibnější je zaměřit se na kvalitu učebních prožitků a přístupů k učení jak uvnitř formálního školního prostředí, tak mimo něj. Kurikulum, školní étos a pedagogika jsou klíčové proměnné, které utvářejí občanskou a společenskou angažovanost. Některé formy vzdělávání fungují při pěstování angažovanosti lépe než jiné – vzdělávací prostředí, které posiluje odpovědnost, otevřený dialog, respekt a aplikace teorií a idejí v praktické a skupinově orientované práci, funguje lépe než pouhá „občanská výchova“ sama o sobě.

Hodnocení výsledků

Připisovat kvantitativní a potom finanční hodnotu sociálním výsledkům je ožehavý úkol. Obecně je to vhodnější u zdraví než u angažovanosti, v každém případě však se musí s odhady zacházet citlivě a obezřetně. Existuje několik příkladů precizní analýzy. Nizozemská studie využívající QALYS (*quality of life years* – kvalita roků života) napovídá, že jeden dodatečný rok vzdělávání zlepšuje zdravotní stav mužů o 0,6 % a žen o 0,3 %. Specifičtější příkladem je simulační analýza ze Spojeného království, z níž vyplývá, že získají-li dospělé ženy bez kvalifikace základní kvalifikaci sníží se u nich ve věku 42 let riziko deprese z 26 % na 22 %, čímž se ročně ušetří odhadovaných 200 miliónů liber.

Závěry a program

V další fázi projektu Sociální výsledky vzdělávání by se aktivity měly zaměřit na tyto oblasti:

- *Revize veřejných úkolů vzdělávání:* přezkoumání míry, do níž jsou úkoly jako zlepšování zdraví nebo povzbuzování občanské účasti uvedeny jako explicitní cíle vzdělávání, a pokud ano, kritéria a měření, která jsou používána k monitorování pokroku.
- *Posilování znalostní základny:* SOL je oblast se slabým teoretickým a důkazním základem. Klíčové oblasti rozvoje jsou konceptuální konstrukty pro analyzování sociálních výsledků, politické indikátory a jiná opatření a aplikace analýzy nákladů a prospěchu.
- *Obohacování analýzy dat:* s existujícími soubory dat je možné více pracovat. Další konstrukce a aplikace longitudinálních dat, experimentální návrhy, biografická analýza a hlubší studie mají vysokou prioritu.
- *Zkoumání důsledků pro pedagogiku a systémy hodnocení a kvalifikací:* vzdělávání dospělých a informální učení hraje velkou roli v sociálních výsledcích, jsou však často opomíjeny. Práce na sociálních výsledcích vzdělávání vyžaduje dále rozvíjet chápání toho, jak jsou výsledky učení různého druhu uznávány a hodnoceny.

- *Rozšiřování rozsahu kritérií (benchmarks) gramotnosti:* zvětšování rozsahu měření dosaženého vzdělání tak, aby se braly v úvahu např. aspekty zdraví a občanské gramotnosti.
- *Posilování meziodvětvového dialogu:* překračování hranic je vždy žádoucí, ale málokdy se uskutečňuje.

Použití výsledků projektu k podpoře dialogu přes hranice mezi odvětvími by bylo užitečným prvním krokem.

Anna Konopásková

Pramen: Understanding the social outcomes of learning. Paris : OECD, 2007. ISBN-978-92-64-03310-8

Lepší podmínky ve zdravotnických profesích

Ošetřovatelství je náročné povolání, ve kterém pracovní podmínky hrají velkou roli. V Evropě je všeobecný nedostatek ošetřujícího personálu. Tato situace se podle předpokladů ještě zhorší se zvýšením podílu starých lidí a z toho vyplývajících nároků na nemocniční péči. Evropský projekt NEXT – Nurses' exit study (Studie odchodů ošetřovatelů) má za úkol zjistit důvody masových odchodů z ošetřovatelství profese, k nimž ve většině případů dochází před dosažením důchodového věku.

Ošetřovatelství v Belgii

Pracovníci Katolické univerzity v belgickém Lovain provedli studii zjišťující, proč vzrostla míra fluktuace ošetřujícího personálu z méně než jednoho procenta na více než 13 %. Skupina sledovala účinky loajality, manažerských praktik a pracovního prostředí jako relevantních faktorů. Studie rozdělovala instituce na atraktivní s nejnižší fluktuací a běžné s nejvyšší fluktuací. Zkoumání potom mělo formu srovnávání mezi dvěma definovanými druhy nemocnic.

Statisticky významné rozdíly byly shledány v hlavních kritériích vztahujících se k celkovým profesním podmínkám. Atraktivní instituce udávají vyšší pracovní uspokojení a dokonalejší profesionální péči zaměřenou na pacienty. Na atraktivních pracovištích převažovala samostatnost ošetřovatelů při rozhodování a byly tam lépe vnímány pracovní vztahy s nadřízenými ošetřovateli i s lékaři. Nepřekvapuje, že v atraktivních nemocnicích se méně často vyskytuje syndrom vyhoření. V důsledku toho bylo také méně zpráv o konfliktech mezi pracovním a osobním životem, díky empatickému rozvržení pracovní doby.

Výsledky celkově odrážejí výhody transformačního vedení, kdy management inspiruje zaměstnance a uznává hodnotu týmové práce. Navíc atraktivní organizace poskytují vysokou míru podpory, odměny a uznání, takže ošetřovatelé se cítí ceněni. Loajalita je získávána dobrými vztahy mezi veškerým personálem a otevřenou a včasnou komunikací.

Manažeri nemocnic by měli být schopni využít tyto výsledky k tomu, aby transformovali pracoviště, je-li to nutné. Nízkou produktivitu práce a vysokou fluktuaci může odstranit vytvoření evropského modelu atraktivních zdravotnických zařízení a zvýšení standardů.

Přijímání a udržování ošetřovatelů ve Spojeném království

Nedostatek lidských zdrojů, zejména v ošetřovatelství, byl shledán nejnaléhavějším problémem, jemuž čelí NHS (*National Health Service* – Národní zdravotnická služba). Úkolem projektu NEXT bylo zkoumat, jak služebně starší personál přispívá k přijímání a udržení ošetřovatelů. Údaje byly získávány na základě telefonických rozhovorů. Mezinárodní nábor byl zamítnut, a proto byly strategie zaměřeny na lokální přijímání. Kvůli vysokým nákladům byly do celostátního tisku zadávány inzeráty pouze na místa zkušených nebo vysoce specializovaných ošetřovatelů.

Náborové strategie pro asistenty zdravotnické péče byly vytvořeny tak, aby oslovily lidi, kteří třeba předtím nikdy o práci ve zdravotnictví neuvažovali. Náboroví pracovníci navštěvovali školy a koleje dalšího vzdělávání a diskutovali s žáky o kariérních možnostech ve zdravotnictví. Potenciální zájemci byli prováděni procesem žádání o práci a přijímacího pohovoru a dostávali informace o odborném vzdělávání. Podobné postupy byly použity u studentů ošetřovatelství. Náboroví pracovníci s nimi diskutovali o problémech zaměstnání a plánování kariéry. Pomáhali jim správně vyplňovat životopis a žádost o přijetí a dobře absolvovat přijímací pohovory.

Náboroví pracovníci používali u nově kvalifikovaných ošetřovatelů politiku otevřených dveří tak, aby identifikovali a řešili problémy, jakmile se vyskytnou. Možnosti dalšího profesního vzdělávání byly důležitou součástí strategií udržení tohoto personálu spolu s důrazem na spravedlivost a rovnost. Náboroví pracovníci se často zmiňovali o tom, že v průběhu své vlastní kariéry zažili nerovnost a chtějí se vyhnout tomuto pro-

blému u nově přijatých ošetřovatelů, které chtějí udržet. Noví zaměstnanci se odborně připravují při práci. Tím se řeší otázka obsazení klinických oddělení v době, kdy by jinak nový personál absolvoval kurzy ve vzdělávacím zařízení. Všechny společnosti vyžadovaly, aby ošetřovatelé stupně D (nejnižší stupeň) demonstrovali zvládnutí základních klinických kompetencí. Většina zaměstnavatelů uspořádala pro nově přijaté zaměstnance formální studijní programy a novým ošetřovatelům pomáhalo též vytváření podpůrných skupin složených se zaměstnanců v podobném postavení (*peer groups*).

Přilákání a udržení zkušených ošetřovatelů stupně E se ukázalo nejsložitější. Bylo použito mnoho přístupů

včetně dnů otevřených dveří a inzerátů v místním tisku. Většina náborových pracovníků analyzovala výstupní dotazníky vyplňované ošetřovateli, kteří opouštěli společnost, a snažila se identifikovat důvody odchodu.

AK

Prameny:

Making nursing conditions attractive.

Recruitment and retention of nurses in the United Kingdom.

research*eu results supplement, 2008, March/April, No. 3, p. 16.

Kvalifikace starších dlouhodobě nezaměstnaných v Německu

Starší lidé jsou na trhu práce v Německu v nejisté situaci, protože jsou z něj systematicky vylučováni. Článek ukazuje, jak lze tuto znevýhodněnou skupinu opět integrovat. V rámci iniciativy Perspektiva 50plus „Zaměstnanecké pakty pro starší v regionech“, která je podporovaná Spolkovým ministerstvem práce a sociálních věcí (BMAS), se v Norimberku úspěšně zkouší koncept AktivFirma podle metody pracovního podniku. První výsledky jsou pozitivní. Vedle přímého přechodu do zaměstnání dochází i k sociální integraci.

Koncept AktivFirma

Lidé nad padesát let tvoří 35 % všech dlouhodobě nezaměstnaných. K dalšímu zostření této situace dochází s „důchodem v 67“, pokud se hospodářské podmínky nezmění a nenajdou se nové způsoby, jak opět zapojit do práce nezaměstnané středního věku.

Zdárná praxe v trvale udržitelné integraci starších lidí na trhu práce dosud téměř neexistuje. Nový přístup, AktivFirma, zkouší profesní střediska dalšího vzdělávání Bavorského hospodářství v Paktu50 pro Norimberk. Dosavadní úspěchy v reintegraci na trhu práce i v individuálním rozvoji účastníků, jsou přesvědčivé.

Od dubna roku 2006 byly nebo jsou v Paktu50 pro Norimberk činné čtyři AktivFirma v průměru s třiceti účastníky. Do konce projektu jsou plánovány ještě alespoň dvě další. V AktivFirmě pracují starší dlouhodobě nezaměstnaní ve třech odděleních (rešerše, organizace a akvizice) samostatně s cílem dostat se na trh práce. Strukturují hledání zaměstnání, pracují v týmech na základě konkrétních pracovních zakázek a cílových dohod a přitom mají podporu „podnikového vedoucího“ (speciálně vyškoleného pedagoga). Potřebné praktické znalosti získávají samostatně během „pracovního procesu“. To viditelně podporuje způsob myš-

lení a práce orientovaný na proces a služby i motivaci účastníků. Souběžně probíhá poskytování základních kvalifikací (výpočetní technika, ucházení se o místo, Internet atd.) a cíleně se podporuje reintegrační proces.

Nabídka je vedle vstupního profilování doprovázená individuálním koučováním, které provádí podnikový vedoucí. Pokroky v učení jsou sledovány s podnikovým vedoucím a problémy se ihned řeší. Tím se individuální plánování stále přizpůsobuje poskytování kvalifikací – AktivFirma v tomto kontextu plní funkci nepřetržitého hodnocení a dalšího rozvoje integračních pokroků jednotlivých účastníků projektu. Doplnkově se na individuální (sociální) úrovni koučování probírají témata, jako podpora zdraví, psychická stabilizace a uspořádání rodinných, popřípadě sociálních poměrů.

Tato forma podpory se odklání od pojetí poskytovat kvalifikace zaměřené na deficit k pojetí kompetencí orientovaných na zdroje. Zkušenosti ukazují, že se u účastníků v týmu vyvíjí pozitivní vlastní dynamika, identifikaci a motivace, která zvyšuje sebevědomí a odbourává strach z výkonu. Při práci v týmu profitují všichni účastníci ze silných stránek ostatních, neboť všichni jsou využíváni podle svých možností a při práci se vzájemně podporují.

Projekt má flexibilní strukturu, která umožňuje sestavení nových skupin, jakmile ty předešlé dosáhnou svého cíle. Proto také vždy fungují dvě AktivFirmy zároveň. Navíc je možné posílat další účastníky z pracovní správy.

Emancipace starších dlouhodobě nezaměstnaných

Dlouhodobá nezaměstnanost vede nejen k pozbytí hodnot, nýbrž také ke skutečné ztrátě nepoužívaných kvalifikací. Projevují se mentální problémy: ztráta reality, rezignace a ztráta sebedůvěry. Reintegrační úspěšnost se s délkou doby nezaměstnanosti snižuje.

Zkušenosti poskytovatelů vzdělávání v Paktu50 pro Norimberk ukazují, že formy poskytování kvalifikací nabízené v rámci Sociálního zákoníku III, mají u tohoto okruhu osob malou naději na úspěch:

- Značná část osob má již jednu „kvalifikační kariéru“ za sebou, což vede k rezignaci a ubírá na připravenosti aktivně využívat další nabízené kvalifikace. V důsledku negativních účinků dlouhodobé nezaměstnanosti je schopnost učení často omezená. Absolvovat delší vzdělávání je pro tyto lidi velmi těžké.

- Lidé starší padesáti let již nemají čas na to, aby se dlouho připravovali na opětovný vstup do profesního života: Důsledky sociálního vylučování a nedostatku peněz se projevují ve zjevu a chování těchto lidí.

Jde tedy o to přivést lidi co nejrychleji do zaměstnání a stabilizovat je tak, aby se mohli opět uplatnit v profesním životě. Příprava a koučování směřující k emancipaci má čtyři fáze:

- *Mobilizační fáze:* poskytnout hodnocení a akceptaci společně s předložením alternativních možností.
- *Angažování a podpora:* umožnit setkání se stejně postiženými a diskutovat o zkušenostech.
- *Integrace a rutina:* účastníci se stabilizují a opouštějí navyklé způsoby chování.
- *Přesvědčení a trpělivost:* lektoři se stahují a dávají prostor vlastní aktivitě účastníků.

Před poskytováním kvalifikací nebo také místo toho se klade důraz na aktivování a motivaci. Lidé jsou vedeni k tomu, aby si opět sami řídili vlastní život a mohli úspěšně zvládat běžné požadavky světa práce.

Zaměstnatelnost a uplatnění na trhu

Vedle zaměstnatelnosti ve smyslu splňování konkrétních požadavků na pracovištích, je další důležitou dovedností představovat se na trhu práce odpovídajícím způsobem a uplatnit se, najít si zaměstnání a orientovat se v poměrech na pracovišti. V Německu, kde se lidé stále ještě řídí ideální představou celoživotní činnosti u jednoho zaměstnavatele, se této kompetenci věnuje malá pozornost, alespoň na nižších stupních hierarchie zaměstnání.

V rámci aktivní politiky trhu práce sice existují formy přípravy na ucházení se o místo, ty však většinou kladou důraz na dodržování pravidel, která personalisté údajně sledují, méně však posilují samostatné jednání uchazečů o zaměstnání.

Kromě stabilizace pomocí skupiny a simulace práce se proto v AktivFirmě také klade důraz na rozvoj kompetence osvědčit se na trhu práce jako účastník trhu.

Účastníci se učí hledat nabídky míst a číst je. Zaměstnavatelé mají sklon k požadování ideálních profilů, potom však zaměstnají uchazeče, kteří zdaleka nemají všechny požadované kompetence. Jde tedy o to, aby se člověk nenechal odradit, nýbrž se naučil odhadnout, zda se mu vyplatí ucházet se o místo, i když není dokonalý. Pak je třeba vyplnit podklady, které jsou sice autentické, zdůrazňují však kompetence a silné stránky kandidáta. Účastníci se učí, jak aktivně oslovovat zaměstnavatele a jak se prezentovat. Seznamují se s alternativními formami hledání místa (práce pro jinou firmu, osobní kontakt) a přitom se vzájemně podporují.

Samostatně řízené učení ve skupině

Doporučení, která se dávají pro další vzdělávání výdělečně nečinných, zčásti spočívají na výsledcích projektu Spolkového ústavu odborné vzdělávání (BIBB) „Další vzdělávání dlouhodobě nezaměstnaných“, který se prováděl v letech 1995 až 1997. Přitom se zvláště zdvihuje podpora vlastní aktivity účastníků, spolupráce vzdělávacího zařízení s podniky a orientace na konkrétní perspektivy získání zaměstnání. Měřítkem přitom je zcela jasně integrace na trhu práce tak, jak to odpovídá stanovenému cíli AktivFirmy.

Pro uznání AktivFirmy jako učebního konceptu se nabízí koncept samostatně řízeného a informálního učení. To znamená, že učící se mohou sami činit podstatná rozhodnutí zda, k čemu, co, kdy a jak se mají učit. V AktivFirmě jsou sice nyní výhybky nastaveny na makrodidaktické úrovni, účastníci však mají při konkrétní činnosti ponechán značný prostor. Přitom didaktické odcizení je nepatrné. Kromě fikce firmy je všechno „pravé“, učební prostředí je tedy v nejvyšší míře autentické a podporuje učení orientované na jednání se silným vztahem k praxi. Techniky hledání místa a ucházení se o ně se cvičí na reálném příkladě. AktivFirma však není jen komplikovanější zprostředkovatelskou personální agenturou.

Výsledek/průběžná bilance hodnocení

Bude-li věk a dlouhodobá nezaměstnanost představovat největší překážky při zprostředkování zaměstnání, je třeba nabízet podporu, která by tyto překážky v očích lidí zodpovědných za přijímání v podnicích nezvětšovala ještě více tím, že by účastníky vyřadila

z trhu práce na další dobu. Sledujeme-li dosud uskutečněné přechody do zaměstnání s povinností placení sociálního pojištění v AktivFirmě, ukazuje se u této zvláště těžko integrovatelné skupiny starších dlouhodobě nezaměstnaných při třicetiprocentní úspěšnosti pozitivní průběžná bilance. Navíc se znovu posílí kompetence samostatného a kreativního jednání na trhu práce prostřednictvím podpory ve skupině stejně postižených a lektorů, kteří neporoučí, nýbrž uplatňují emancipaci. Na motivační situaci uchazečů o práci se také citelně projevují viditelné pokroky a úspěchy při hledání práce uvnitř skupiny.

Akceptování AktivFirmy účastníky svědčí o její funkci sociální integrace, která však bohužel často ještě zůstává jen reálným snem.

Úspěchy se dostávají, pokud jde o větší aktivitu, stabilizaci a motivaci, i ve zlepšených strategiích při ucházení o místo a při vlastním uplatnění na trhu práce. To je zřejmé jak při rozhovorech s pracovníky, kteří zajišťují pedagogický dohled, tak z anket se samotnými účastníky. K zajištění a zvýšení integračního pokroku je však důležité, aby se těm, kdo místo nenašli, umožnil hned po skončení přípravy „plynulý přechod“ do dalších podobných aktivit a/nebo absolvování vhodné přípravy poskytované pracovní správou v rámci případového managementu. K usnadnění přechodu mají končící účastníci možnost využívat nadále další čtyři týdny po ukončení přípravy infrastrukturu AktivFirmy. Platí však, že pro trvalou podporu dosažených integračních pokroků a zamezení další rezignace a demotivace je třeba zajistit koncept návazného přechodu do další péče o uchazeče o práci. Je také třeba zajistit, aby se o zjištěných integračních pokrocích komunko-

valo na úrovni vedoucí napříč institucemi a mohly tak vplynout do dalšího podpůrného procesu.

Doporučení pro podporu poskytování kvalifikací starším nezaměstnaným

Lidé jsou poznamenáni již svým věkem. Absolvování kvalifikace by nemělo toto poznamenání ještě posílit.

Mentální a psychické následky nezaměstnanosti je třeba řešit a mírnit na individuální úrovni.

Proti získané bezmocnosti je třeba působit emancipací a podporou ve skupině.

Starší lidé se učí přednostně informálně – proto platí: zaměřovat přípravu na vysokou orientaci na jednání a vztah k přímému praktickému zhodnocení.

Proti negativnímu věkovému stereotypu, kterému se u cílové skupiny starších dlouhodobě nezaměstnaných připisují výkonnostní deficity, se má působit zaměřením na zlepšení kompetence vlastního uplatnění na trhu. Zodpovědní personalisté tudíž budou mít lepší možnost výkonnostní potenciály uchazečů hodnotit.

Poskytování kvalifikací specifických pro cílové skupiny, které by snižovaly nezaměstnanost starších lidí, může být v budoucnu úspěšné jen tehdy, když se rozsáhlými stabilizačními a poradenskými nabídkami podaří u podniků iniciovat změnu v myšlení a zároveň vytvářet další místa.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Gelderman, Brigitte und Gottwald, Mario. Die AktivFirma als innovativer Förder- und Qualifizierungsansatz für ältere Langzeitarbeitslose. Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 2007, Nr. 2, S. 26-29.

Co to je, když se řekne perex

Perex je v internetové žurnalistice označení pro krátký text (2 - 5 vět), jehož účelem je uvést následující (delší, kompletnější) článek a/nebo naznačit, o čem článek bude.

Podle „obrácené pyramidy“, jednoho z principů publicistiky, obsahuje perex ty nejzajímavější informace a měl by působit jako upoutávka na článek, který poskytuje podrobnosti.

Někdy se za perex mylně považuje podtitulek, perex je však většinou delší, obsahuje volnější formulace a nemusí charakterizovat celý článek, může třeba citovat nejzajímavější věty.

Perex může též sloužit jako informace ve výpisu článku; výpis s plným obsahem článků byl příliš dlouhý a nepřehledný a výpis pouhých titulků zase nic neříkající. Tento druh výpisu se hodně vyskytuje u informačních nebo tematických serverů a blogů.

V původním polygrafickém významu je hovorovým slovem perex (zkráceno z latinského *per extensum*) označována

sazba titulu nebo podnapsu přes plnou šíři stránky, případně přes více sloupců stránky. Perexem se též rozumí úvodní odstavec článku sazený přes více (všechny) sazební sloupce.

Tento článek má taky perex. O dalších perexech, s nimiž v souvislosti se Zpravodajem můžete přijít do styku, se dočtete v posledním odstavci editoriale.

AK

Prameny:
Kočíčka, Pavel a Blažek, Filip. Praktická typografie. Brno : Computer Press, 2000. ISBN 80-7226-385-4
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Perex>

Prostupnost mezi odborným a vysokoškolským vzděláváním v Německu

Vzdělávání je důležitým faktorem, který získává na významu. Má-li Německo obstát v mezinárodní konkurenci a zajistit dorost v odborných silách, musí využít veškerý svůj potenciál. K tomu potřebuje lepší propustnost vzdělávacího systému, zvláště mezi odborným a vysokoškolským vzděláváním.

Německý vzdělávací systém je však příliš fixován na absolutoria. Spolkové sdružení německých zaměstnavatelských svazů (BDA) s obavami sleduje iniciativy, které mají za cíl zavést označení *bachelor professional* nebo *master professional* pro absolutoria v odborném vzdělávání. Tím se mají vytvořit samostatná neakademická absolutoria v dalším vzdělávání pro odborné pracovníky se závěrečnými zkouškami, kteří nemají oprávnění k přístupu na vysokou školu. Titul by podle představ iniciátorů byl na úrovni vysokoškolského bakaláře a mohl by být získán mimo vysokou školu. Označení má vést k lepší mezinárodní čitelnosti absolutorí z dalšího odborného vzdělávání, povýšit další vzdělávání absolventů počátečního odborného vzdělávání, a tím zajistit dorost ve středním stavu, zvláště v řemesle.

Vysoké školy v současné době v rámci Boloňského procesu reformují studium do dvou stupňů a orientují ho více profesně, čímž mimo jiné reagují na dlouholeté požadavky zaměstnavatelů. Hlavní úkol spočívá v tom, aby se zvýšila přijatelnost nových studijních struktur pro studenty a zájemce o studium, pro vysoké školy a pro podniky. Hospodářská sféra a vysoké školy spolupracují na vytváření důvěry v nové studijní obory.

Zároveň získává na významu propustnost mezi různými částmi vzdělávacího systému. Důležité je to, aby ve vzdělávacím a zaměstnaneckém systému neexistovaly mezi různými druhy vzdělávání a profesní přípravy žádné slepé uličky. Závěrečné zkoušky nemají znamenat konec, nýbrž otevírat nová spojení.

BDA si nemyslí, že existující absolutoria dalšího vzdělávání podle § 53 a 54 zákona o odborném vzdělávání potřebují nový titul. Sdružení odmítá zavedení titulu *bachelor professional*, protože se tím brání reformnímu procesu na vysokých školách a dosažení cíle zvýšené propustnosti mezi odborným a akademickým vzděláváním.

Důvody pro to jsou:

Bachelor professional ohrožuje přijatelnost nových studijních absolutorí pro odběratele:

Bakalář je na německém trhu práce zcela nový titul. Hlavním úkolem reformního procesu je etablovat ho na trhu práce a v podnicích. V tomto směru se v po-

sledních letech dosáhlo velkého pokroku, ještě je však třeba vyvinout další úsilí. BDA tento proces podporuje četnými iniciativami a akcemi. Požadavky na zavedení titulu *bachelor professional* v odborném vzdělávání působí proti cíli, aby studenti a zaměstnavatelé uznali a přijali titul bakalář. Novější studie Vysokoškolského informačního systému (*Hochschulinformationssystem*) ukazuje, že přijatelnost bakalářských studijních oborů u absolventů škol oprávněných ke studiu stoupla jen lehce. Mnoho potenciálních studentů udává, že neumějí vyhodnotit přednosti a nedostatky bakalářských studijních oborů. Zavedení titulu *bachelor professional* by vedlo k další nejistotě a zmatkům v titulech, protože profesní a akademické tituly se míchají dohromady a není jasné, jaké kvalifikace se za tituly vlastně skrývají. Výsledky studií hovoří proti zavedení titulu *bachelor professional*, které ohrožuje plynulou a transformaci studijních oborů, jež má být uzavřena do roku 2010.

Bachelor professional omezuje propustnost ve vzdělávacím systému:

Snahy zavést pro určité další odborné vzdělávání titul *bachelor professional* ke zlepšení propustnosti nepřispívají – právě naopak: tento stupeň absolutoria přiměje vysoké školy k tomu, aby značně vymezily svou studijní nabídku a kladly překážky přístupu absolventů oborů s titulem *bachelor professional* a absolventů počátečního odborného vzdělávání a dalšího vzdělávání. Zákonem zemské úpravy pro přístup lidí s profesní kvalifikací již nyní staví zájemce o studium bez oprávnění k přístupu na vysokou školu před neprůhlednou houbou úprav, která působí odstrašujícím dojmem.

Při započítávání již získaných kompetencí budou vysoké školy „rovnocennost“ titulů bez obsahové podstaty, kterou *bachelor professional* představuje, odmítat. Propustnosti by se tak nedosáhlo a lehce pootvěřené dveře pro přístup odborně kvalifikovaným uchazečům o studium na vysoké škole by se opět zavřely.

S titulem bachelor professional se mohou obcházet standardy kvality:

Efektivní zajištění kvality nových vysokoškolských absolutorí je pro vysoké školy i pro podniky nezbytné. Jen tak se podaří etablovat vysoce kvalitní studijní

obory a zajistit jejich přijatelnost pro všechny zúčastněné. Hlavním nástrojem k tomu je akreditace programů popř. procesů. Akreditace slouží k zajištění kvality výuky na vysokých školách. Externí posuzovatelé kontrolují kvalitu studijní nabídky a její relevanci pro zaměstnatelnost absolventů. Všechny bakalářské a magisterské studijní obory musí projít akreditačním postupem.

Titul *bachelor professional*, který by se uděloval při různých absolutoriiích v dalším odborném vzdělávání – např. specializovaný obchodník (*Fachwirt*), mistr v průmyslu a mistr v řemesle – by systém zajišťování kvality systematicky podkopával, protože pro tyto nabídky dalšího vzdělávání dosud neexistuje odpovídající akreditace. Důsledkem by byla existence bakalářských titulů, které by nesledovaly cíl zajišťování kvality stanovený v Boloňském procesu.

Odborné vzdělávání nezískává prostřednictvím titulu bachelor professional na mezinárodní čitelnosti:

Bakalář se i v jiných zemích používá pro vysokoškolský stupeň. Záměna titulu *bachelor professional* s vysokoškolským bakalářem je tedy nevyhnutelná. S titulem *bachelor professional* by se ztratil zvláštní profil profesní přípravy: kompetence profesního jednání, která spočívá na dualitě a spojení s praxí. Provázání odborného vzdělávání s vysokoškolským by mělo probíhat zároveň s vybrušováním profilu, a rozdíly by se neměly smazávat. Se zaměřením absolutorii dalšího odborného vzdělávání na akademické tituly se zvýší nejistota ohledně hodnoty těchto titulů. Hodnota absolutorii dalšího vzdělávání na trhu práce nezávisí na názvu absolutoria, nýbrž na tom, jaké kompetence představuje. Mnohem více rozhoduje to, že absolutoria dalšího vzdělávání se přizpůsobují požadavkům trhu práce a dále se rozvíjejí. Jen tak lze zajistit, aby byla zaměřena na potřeby podniků a na dovednosti relevantní pro trh práce.

Ukončení profesní přípravy s označením vysokoškolského stupně bakalář není mezinárodně etablováno. To potvrdila anketa Spolkového ministerstva školství a výzkumu z roku 2005. Z ankety také vyplývá, že přechod z neuniverzitních odborných studijních oborů do bakalářských studijních oborů a vstup pro odborně kvalifikované do bakalářských studijních oborů je v mnohých zemích mnohem snazší než v Německu. Tato zlepšená prostupnost mezi odborným a vysokoškolským vzděláváním se musí stát Německu vzorem. Navíc přívlástek *professional* není mezinárodně uznávaný a obsahově je nejasný, protože nelze poznat, že tento titul byl získán v dalším odborném vzdělávání.

Mají-li být absolutoria německého dalšího vzdělávání v profesní přípravě mezinárodně konkurenceschopná, musí být zajištěna jejich kvalita. Podnikům nezáleží

na označení kvalifikace, nýbrž na tom, co člověk s touto kvalifikací umí. Zlepšené mezinárodní čitelnosti německých absolutorii dalšího vzdělávání se dá dosáhnout pouze pomocí prezentace orientované na výsledek (*outcome*), tj. pomocí Evropského popř. Národního rámce kvalifikací nebo dodatku k diplomu či dodatku k osvědčení. Tato cesta by se měla důsledně sledovat.

BDA se domnívá, že by se mělo upustit od zavedení titulu *bachelor professional* ve prospěch společné strategie pro lepší prostupnost ve vzdělávacím systému. Nepotřebujeme titul *bachelor professional*, nýbrž:

▪ více prostupnosti:

Německo potřebuje prostupný vzdělávací systém, který se ptá po návaznostech místo po ukončeních. Skutečně získané kompetence stále ještě nejsou středem zájmu. Podpora prostupnosti mezi odborným a akademickým vzděláváním se proto musí stát jedním z ústředních cílů vzdělávací politiky. Formální překážky, které dosud bránily přechodu z odborného vzdělávání do akademického a naopak, je třeba odstranit. Ten, kdo je schopen studovat, musí mít možnost, i když nemá formální oprávnění k přístupu na vysokou školu. Neprehlednost různých úprav započítávání kompetencí získaných v odborném vzdělávání pro přístup k vysokoškolskému studiu se musí odstranit a jednotně a transparentně uspořádat.

BDA se zasazuje o to, aby se lidem s odbornou kvalifikací uvolnila cesta k získání návazné akademické kvalifikace. Bariéry v přístupu na vysokou školu se musí odstranit a musí se zajistit efektivní využívání již získaných kompetencí. Vysoké školy musí otevřít výběrová řízení pro odborně kvalifikované a vytvořit celostátní kritéria pro zjišťování všeobecné studijní způsobilosti, která budou zohledňovat silné stránky lidí s odbornou kvalifikací.

Zároveň je třeba společně vytvořit postup uznávání kompetencí z jiné oblasti vzdělávání a společné pojetí zajišťování kvality. Dosud je jen málo možností a nástrojů pro uznávání kompetencí získaných v profesní přípravě. Zájemci o studium, kteří absolvovali profesní přípravu, zpravidla začínají studovat od nuly. To je však neefektivní, protože se zbytečně prodlužuje doba vzdělávání a vysoce motivovaní lidé s odbornou kvalifikací ztrácejí cenný čas. Je to plýtvání individuálními i hospodářskými zdroji. BDA proto pokládá za důležité vytvořit instrumentář, který by umožnil porovnávání výsledků učení dosažených v různých oblastech vzdělávání i v různých zemích. Tím se musejí společně zabývat aktéři z vysokého a odborného školství, politiky, hospodářství a odborů. Národní rámec kvalifikací, který zahrnuje všechny oblasti, posune provázání odborného a akademického vzdělávání rozhodným způ-

sobem dopředu. Prostřednictvím rámce se zviditelní hodnoty kvalifikací na základě objektivních kritérií.

▪ **více rovnocennosti a srovnatelnosti:**

Rovnocennosti a srovnatelnosti odborného a akademického vzdělání lze dosáhnout prostřednictvím Evropského popř. Národního rámce kvalifikací. Evropský rámec kvalifikací (EQF) je ústředním prvkem pro vytvoření evropského vzdělávacího prostoru, který přesahuje oblast vzdělávání. EQF a Národní rámec kvalifikací umožňují popisovat kvalifikace podle jednotných kritérií. Přitom nezáleží na tom, kde a jak se člověk něco naučil, nýbrž na tom, co umí. Jen tímto způsobem lze dosáhnout rovnocennosti, která se dá obsahově odůvodnit. To znamená, že získávání odborných kompetencí musí být přiměřeně zohledněné na všech stupních EQF, to znamená, že všech stupňů EQF lze dosáhnout různými způsoby vzdělávání.

Prokázané výsledky vzdělávání a získané kompetence se musí hodnotit podle uplatnitelnosti na trhu práce. Rozhodující je hodnocení kompetence profesního jednání, která má odpovídat profilu určitého místa. Např. řemeslnický mistr, který vedl několik let provoz, má větší manažerskou kompetenci než čerstvý absolvent vysoké školy.

EQF má pomocí osmi referenčních úrovní vytvořit společný základ pro srovnávání kompetencí a kvalifikací i základnu pro komunikaci mezi poskytovateli vzdělávání a studenty. Referenční úrovně mají rovněž tvořit základnu pro dohodu o zajišťování a rozvoji kvality. Osm referenčních úrovní umožní lépe objasnit hlavní způsoby získání určité kvalifikace, protože lze ukázat, jak se jednotlivé kompetence nad sebou nacházejí a v jakém rozsahu je možný přenos získaných kompetencí a výkonostních bodů s tím spojených. Tím by se zredukovala neefektivní doba vzdělávání a zjednodušila se mobilita uvnitř a mezi systémy.

Všechny existující kvalifikace je třeba popsat s orientací na výsledek (*outcome*). To znamená, že příslušné národní úřady popř. poskytovatelé vzdělávání musí u každého absolutoria definovat výsledky učení a odpovídající kompetence.

▪ **lepší mezinárodní čitelnost:**

V mezinárodním srovnávání jsou systémy odborného vzdělávání značně heterogennější než vysokoškolské systémy. Vzdělávání pro různé profese v některých zemích probíhá profesním způsobem a v jiných akademickým způsobem. Pro vyšší neakademická absolutoria tak neexistují žádná jednotná označení.

Kromě toho se o harmonizaci absolutoria odborného vzdělávání a jejich označení na evropské úrovni neusiluje. Aby se však výsledky učení mohly mezinárodně srovnávat nezávisle na tom, jak byly získány, je třeba je popisovat pomocí Evropského rámce kvalifikací.

Střednědobě je třeba usilovat o vytvoření evropských profilů povolání specifických pro odvětví, které by zahrnovaly určité jádrové kompetence platné ve všech zemích. Podporu popisu kvalifikací podle výsledků poskytuje u vysokoškolských studijních oborů dodatek k diplomu a u kvalifikací profesní přípravy a dalšího odborného vzdělávání dodatek k osvědčení. Tyto dokumenty Europassu se v Německu již hodně používají. Europass slouží k prezentaci kompetencí a kvalifikací, které jeho držitel získal doma i v zahraničí formálně i informálně. Dodatek k diplomu a dodatek k osvědčení se musí stát v celé Evropě standardní přílohou diplomů, vysvědčení a certifikátů.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Kohlmann, Yvonne: Mehr Durchlässigkeit zwischen beruflicher und hochschulischer Bildung statt Titelwirrwarr. Wirtschaft und Berufserziehung, 2007. Nr. 4, S.18-21.

Jaké písmeno psát při citování zákonů?

Psaní malých a velkých písmen je někdy v češtině dost složité. Pravidla českého pravopisu se o zákonech přímo nezmiňují. V poradně na webu Ústavu pro jazyk český tato otázka také není probírána. Zákony jsou tam však uváděny v jiných souvislostech, stačilo vyhledat citace a je to jasné – u zákonů se píše malé písmeno.

Podle *ústavního zákona* ze dne 3. prosince 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně *ústavního zákona* České národní rady ...

Městská část a městský obvod jsou podle *zákona* č. 128/2000 Sb. organizační jednotky města ...

Například v *zákoně* o komunikacích z roku 2000 ...

Závaznou podobu mají ve shodě s platným zněním *vysokoškolského zákona* ...

... ale v *zákoně* o vysokých školách je uvedena ...

AK

Pramen: <http://www.ujc.cas.cz/poradna/otaz.html#velpis>

Co nového v časopisech

Journal of vocational education and training	
<p>BEHRENS, Martina, PILZ, Matthias and GREULING, O. Taking a straightforward detour: learning and labour market participation in the German apprenticeship system. [<i>Jet přímou oklikou: učení a účast na trhu práce v německém systému učňovství.</i>] JVET, Vol. 60, 2008, no. 1, p. 93-104, 3 obr., 2 tab., lit. 49.</p> <p>Nejdelším přechodem ze školy do světa práce projdou v Německu mladí lidé, kteří nejprve studují střední školu a získají tak přístup ke studiu na vysoké škole (<i>Abitur</i>), pak absolvují učňovství v duálním systému a nakonec studují na vysoké škole. Faktory ovlivňující rozhodnutí vstoupit do duálního systému (např. sociální působení blízkých osob, sebedůvěra a sebepojetí), na základě anglicko-německého srovnání. Je zdůrazněno, že ti, kdo absolvují duální systém mají lepší postavení než ti, kdo mají jen <i>Abitur</i>. Obvykle si na vysoké škole vybírají obor, v němž jsou vyučeni.</p>	<p>VLAARDINGERBROEK, Barend and HACHEM EL-MASRI, Yasmine Student transition to upper secondary vocational and technical education (VTE) in Lebanon: from stigma to success. [<i>Přechod studentů do sekundárního profesního a odborného vzdělávání v Libanonu: od stigmatu k úspěchu.</i>] JVET, Vol. 60, 2008, no. 1, p. 19-33. 3 tab., lit. 27.</p> <p>Odborné vzdělávání bylo v arabských zemích tradičně stigmatizováno kvůli k nízké prestiži manuální práce a vnímáno jako šance pro žáky se špatnými výsledky. Studenti v Libanonu obvykle přecházejí do všeobecně vzdělávacích škol, ti, kdo se rozhodli pro odborné vzdělávání, však mluví pozitivně o své volbě, která jim umožňuje přímé spojení s trhem práce. <i>Baccalauréat technique</i> je dobře uplatnitelný na trhu práce, mnoho absolventů však zvažuje pokračování ve vysokoškolském vzdělávání a dosažení <i>Licence technique</i>.</p>
<p>BAILEY, Bill and UNWIN, Lorna Fostering 'habits of reflection, independent study and free inquiry': an analysis of the short-lived phenomenon of General/Liberal Studies in English vocational education and training. [<i>Pěstování "návyků reflexe, samostatného studia a svobodného bádání": analýza krátkodobého fenoménu všeobecných/liberálních studií v anglickém odborném vzdělávání a přípravě.</i>] JVET, Vol. 60, 2008, no. 1, p. 61-74, lit. 52.</p> <p>V roce 1957 vydalo MŠ oběžník na podporu zavedení <i>liberálních studií</i> v kolejích technického a dalšího vzdělávání v Anglii. To bylo považováno za poněkud neobvyklé. Trvalo to však přes 20 let a většina studentů v kolejích dalšího vzdělávání se v té době účastnila na hodinách všeobecných nebo liberálních studií, jež doplňovaly technický obsah profesních programů a/nebo s ním byly v kontrastu. Koncem 70. let se z <i>liberálního vzdělávání</i> staly <i>kommunikační studie</i>. Zrychlený pokles počtu učňů, vedl k novému druhu státem financovaného učně a kurikulum kolejí stanovovala MSC. Autoři tvrdí, že zavedení všeobecného vzdělávání do profesní přípravy má stále oprávnění zejména v době, kdy se uvažuje o posunutí povinného vzdělávání až do 18 let věku.</p>	<p>MITTENDORFF, Kariene, JOCHEMS, Wim, MEIJERS, Frans and DEN BROK, Perry Differences and similarities in the use of the portfolio and personal development plan for career guidance in various vocational schools in The Netherlands. [<i>Rozdíly a podobnosti ve využívání portfolia a plánu osobního rozvoje pro kariérní poradenství v různých profesních školách v Nizozemsku.</i>] JVET, Vol. 60, 2008, no. 1, p. 75-91, 1 obr., 1 tab., lit. 42.</p> <p>Rostoucí počet institucí odborného vzdělávání a přípravy v Nizozemsku přistupuje ke vzdělávání na základě kompetencí, včetně nových metod kariérního poradenství. Tyto metody často používají portfolia nebo plány osobního rozvoje jako nástroje k podpoře žáků při hledání směru, volby profese a rozvíjení vlastní identity. Autoři zjišťovali, jak učitelé, kariérní poradci a žáci dvou profesních a jedné předprofesní školy vnímají portfolia a plány osobního rozvoje. Výsledky naznačují, že jsou považovány za užitečné pouze v dialogu mezi učiteli a žáky.</p>
<p>FARRAR, Nicholas and TROREY, Gill Maxims, tacit knowledge and learning: developing expertise in dry stone walling. [<i>Průpovědky, nevědomované znalosti a výsledky učení: rozvíjení odbornosti v suchém kamenném zdění.</i>] JVET, Vol. 60, 2008, no. 1, p. 35-48, lit. 25.</p> <p>Studie zkoumá, jak je získávána odbornost ve specifickém profesním kontextu. Byly použity nestrukturované rozhovory tak, aby se zjistilo, jak získávají odbornost a jak sdělují výsledky svého učení. Učení se tomuto řemeslu je složité a individuální. Je založeno na kontextu a nepsaných pravidlech. Suché kamenné zdění je charakteristickým prvkem v krajině Spojeného království.</p>	<p>KRAAK, Andre A critical review of the National Skills Development Strategy in South Africa. [<i>Kritické posouzení Národní strategie rozvoje kvalifikací v Jižní Africe.</i>] JVET, Vol. 60, 2008, no. 1, p. 1-18, 7 tab., lit. 31.</p> <p>Článek navazuje na speciální číslo časopisu JVET (3/2005) věnované zahájení Národní strategie rozvoje kvalifikací (NSDS) v Jižní Africe. Analýza hodnotí dopad 1. fáze NSDS (2001-2005) ve školách i v podnicích. Hlavní problémy jsou: malá politická vůle zajistit úspěch <i>integrovaného</i> přístupu ke vzdělávání přijatého po r. 1994, problémy s řízením 23 odvětvových úřadů vzdělávání (SETA), nedostatky ve spravování financí a množství operačních problémů.</p>

Nové knihy v knihovně

ČTRNÁCTOVÁ, Hana, ČÍŽKOVÁ, Věra, MARVÁNOVÁ, Hana a PISKOVÁ, Dana.

Přírodovědné předměty v kontextu kurikulárních dokumentů a jejich hodnocení. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2007. 67 s. (Projekt JPD3 - Přírodovědná gramotnost) ISBN 978-80-86561-74-5 Sg. 26630

Výsledky českých žáků přesáhly v přírodovědných dovednostech mezinárodní průměr. Pouze 12 % žáků získalo méně než 400 bodů a celých 23 % mělo lepší výsledek než 600 bodů. Naši žáci skončili na 9. místě a statisticky významně lépe dopadli pouze žáci Finska a Japonska. Nejhůře se umístili žáci z Tuniska a stejně jako v roce 2000 žáci z Brazílie.

ŠTOČEK, Milan.

Rukověť střední školy : (verze 1.2008). Nový Bydžov : aTre, 2008. 147 s. Sg. 26631

Publikace je určena pro školní rok 2008/2009; právní normy jsou aktualizovány k 31.7.2008; je doplněna o nové materiály MŠMT, právní normy jsou doplněny výkladem, který je v textu vyznačen kurzívou; hesla jsou doplněna vzory dokumentů; pro zjednodušení jsou právní normy uváděny podle čísel předpisů, jak jsou uváděny ve Sbírce zákonů.

LOONEY, Janet

Teaching, Learning and Assessment for Adults : improving foundation skills. [Vyučování, učení a hodnocení pro dospělé. Zlepšování základních kompetencí.] Paris : OECD, 2008. 219 s. (Centre for Educational Research and Innovation) ISBN 978-92-64-03990-2 Sg. 26632

KLICPEROVÁ-BAKER, Martina, FEIERABEND, Ivo K. a kol.

Demokratická kultura v České republice : občanská kultura, étos a vlastenectví ze srovnávacího pohledu. 1. vyd. Praha : Academia, 2007. 285 s. ISBN 978-80-200-1433-7 Sg. 26633

Zatímco s tím, že „jen hlupáci pracují pořád s plným nasazením“ plně souhlasilo jen 9 % Čechů a Slováků, v Bělorusku a Bulharsku to bylo 14 % a 15 %, plný či částečný souhlas s tímto výrokem vyjádřila celá třetina Bělorusů, v ostatních zemích jen asi čtvrtina respondentů (v Bulharsku bylo ovšem více nerozhodných než jinde). Češi se umírněně vyslovovali pro vyšší pracovitost než ostatní výběry, ale statistické významnosti tento rozdíl dosahoval vesměs jen při srovnávání s Běloruskem.

TRHLÍKOVÁ, Jana, VOJTĚCH, Jiří a ÚLOVCOVÁ, Helena
Připravenost absolventů středních odborných škol na uplatnění v praxi : srovnání situace absolventů středního odborného vzdělávání s výučním listem, s maturitou i odborným výcvikem a s maturitou tři roky od ukončení studia. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 32 s. (Vzdělávání - informace - poradenství) Sg. 26634

Za neuralgický bod středního vzdělávání je možno označit znalost cizích jazyků, která přitom patří z pohledu zaměstnavatelů k nejdůležitějším kompetencím. S odstupem tří let od ukon-

čení studia hodnotí kladně znalost cizího jazyka jen polovina absolventů SOŠ.

BURDOVÁ, Jena a CHAMOUTOVÁ, Daniela.

Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2008. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 67 s. (Vzdělávání - informace - poradenství) Sg. 26635

Počty absolventů středního vzdělání s výučním listem po roce 2000 nedosahují počtů obvyklých v devadesátých letech minulého století. Kromě klesajících počtů dětí v populačních ročnících a restrukturalizace některých odvětví se v úbytku absolventů oborů středního vzdělávání s výučním listem promítá i rostoucí zájem o vzdělání v oborech s maturitní zkouškou.

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

Výroční zpráva 2007 : přehled činnosti Soudního dvora Evropských společenství, Soudu prvního stupně Evropských společenství a Soudu pro veřejnou službu Evropské unie. Lucemburk : Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2008. 243 s. ISBN 978-92-829-0866-2 Sg. 26636

V průběhu roku 2007 bylo vydáno sedmáct usnesení, jimiž bylo rozhodnuto o žádostech o poskytnutí právní pomoci. Pouze tři žádosti mohly být přijaty, přičemž ostatní byly zamítnuty buď z důvodu zjevné nepřijatelnosti nebo zjevné neopodstatněnosti zamýšlené nebo podané žaloby ...

SKOŘEPA, Michal a SKOŘEPOVÁ, Eva

Finanční a ekonomická gramotnost pro základní školy a víceletá gymnázia : manuál pro učitele. 1. vyd. Praha : Scientia, 2008. 197 s. (Výchova k občanství) (Stát a hospodářství) ISBN 978-80-86960-40-1 Sg. 26637

Říkáš si možná: „Co může mít ekonomika společného s ústředním topením?“ Tato kapitola ti odhalí, že podstata obou těchto systémů je vlastně velice podobná – jednotlivé jejich součásti přijímají od ostatních nějaký vstup a naopak dodávají ostatním nějaký svůj výstup.

Učení pro život na venkově : stručný průvodce : Transfer a organizace modulárního systému CŽU ve venkovských oblastech = Rural life learning : a short guide : Transfer and organisation of modular system of lifelong education in rural regions. Semily : Úřad práce, 2008. 24 s. (Projekt "S Krakonošem u počítače") Sg. 26626

Zcela paradoxně, bezplatnost kurzů v lidech vzbuzuje nedůvěru. Potenciální zájemci se obávají, že ve skutečnosti zaplatí daleko více, jak je to obvyklé u marketingových akcí.

Partnerství pro rozvoj : přehledný návod : Know-how a management funkčního lokálního partnerství (v oblasti CŽU ve venkovských oblastech) = Partnership for development : general instruction - Functional local partnership know-how and management (in lifelong education in rural regions). Semily : Úřad práce, 2008. 36 s. (Projekt "S Krakonošem u počítače") Sg. 26627

Z důvodů malé hustoty obyvatelstva a tudíž omezené poptávky ve venkovských regionech ve srovnání s městy dochází k zaostávání lidského kapitálu a dále k prohlubování znevýhodnění nejen mezi centrem a okrajem, ale i v rámci globální konkurence o ekonomické zdroje na úrovni státu.

Strategie celoživotního učení ČR. Strategie vznikla ve spolupráci s Národním ústavem odborného vzdělávání. Praha : Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2008. 89 s. ISBN 978-80-254-2218-2 Sg. 26628

Typickými příklady klíčových kompetencí, jejichž využívání je podobné v různých situacích, při různých úlohách a v různých podmínkách jsou např. metodologické kompetence – řešení problémů, používání informačních a komunikačních technologií, komunikativní kompetence – cizí jazyky, písemné a ústní vyjadřování, osobnostní kompetence – kritické myšlení, schopnost týmové práce, schopnost učit se, sebeřízení, sebekontrola, environmentální kompetence – schopnost reagovat na výzvy a brozby, které přicházejí z oblasti životního prostředí a zdraví.

Příprava kvalifikačního standardu pro učitele odborných předmětů a odborného výcviku : sborník příspěvků ze 4. a 5. konference partnerství TTnet ČR : konference se konaly 26. a 27. listopadu 2007 a 14. a 15. května 2008 v Kostelci na Černých lesy. Editorka: Hana Čiháková. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 38 s.

ISBN 978-80-85063-12-5

Sg. 26629

Diaprojektor se stále ještě uplatní při prezentacích s malým i velkým počtem účastníků, pozor však při zatmění na udržení pozornosti posluchačů. Nyní existují projektor s možností podmalování prezentace zvukem.

Znovuobjevené knihy

JANÁČEK, Josef.

Malé dějiny Prahy. 1. vyd. Praha : Orbis, 1968. 353 s. (Pragensia) Sg. 20751

Postupem doby Karel IV. od příkrého odmítání cechovních organizací upustil, opoziční hnutí cechů proti patriciátu však tím oslabil jen nepatrně. Problém politického uplatnění řemeslníků se stal ožehavou otázkou vnitřního vývoje Prahy, která se musela znovu naléhavě vynořit v revoluční době.

WHYTE, William H.

Organizační člověk. 1. vyd. Praha : Svoboda, 1968. 391 s. (Instituce a společnost ; Sv. 7) Sg. 20764

Diskuse o specializaci v obchodních školách se nyní točí kolem otázky, jak dalece se má někdo specializovat v rámci specializace. „Studenti by mohli mít tendenci specializovat se příliš,“ řekl představitel Miamské university, „ale naše škola nedovoluje přespecializování...“

Zajímavé internetové adresy

SCIENCE in SCHOOL

Věda ve škole

Časopis *Science in School* podporuje inspirativní vyučování přírodovědných předmětů a matematiky povzbuzováním komunikace mezi učiteli, vědci a dalšími lidmi zapojenými do evropského přírodovědného vzdělávání. Zabývá se biologií, fyzikou, chemií, matematikou, vědami o zemi, technikou a lékařstvím a zaměřuje se na interdisciplinární práci. Časopis obsahuje vyučovací materiály, nejnovější vědecké poznatky, vzdělávací projekty, rozhovory s mladými vědci a evropské akce pro učitele. Vychází čtvrtletně a je možné si bezplatně objednat elektronickou i papírovou podobu. Vydávání časopisu je součástí projektu NUCLEUS. <http://www.scienceinschool.org/>

e vocabulary

Multijazyčný on-line slovník odborné terminologie v hotelnictví a cestovním ruchu

Slovník je zatím ve zkušebním provozu.

<http://www.e-vocabulary.eu/>

Amerikou na třech kolech aneb Velorexem po Road 66

Pět nadšenců chce letos v září projet přibližně čtyři tisíce kilometrů dlouhou trasu po Road 66 z Chicaga do Los Angeles ve čtyřech *hadraplánech*. Jejich postup můžete sledovat v „přímém přenosu“, protože si píší na webu deník. Až vyjde tohle číslo Zpravodaje, měli by být cestovatelé na třech kolech v Arizoně. <http://velorex66.tym.cz/index.htm>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, www.nuov.cz.
Redaktorka: Anna Konopásková, anna.konopaskova@nuov.cz, tel. 274 022 133, fax 274 863 380.